1893 - 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: "SVOBODA", 81-83 GRAND ST. JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 99. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 25-го ТРАВНЯ (MAY) 1963 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 99. VOL. LXX.

КЕННЕДІ ПІДКРЕСЛЮЄ КОНЕЧНІСТЬ БОРОТЬБИ ЗА СВОБОДУ НАЦІЇ І ЇЇ СОЮЗНИКІВ

Президент Джан Ф. Кеннеді

Ню Йорк. — Президент Кеннеді 23-го травня відкрив в Беттері Парку пам'ятник в пошану тих 4 596-ох американських моряків і вояків та летунів, які згинули на західньому Атлантику під час другої світової війни. Президент втратив старшого брата Джозефа, який згинув як летун фльоти на европейському терені війни. Президент виголосив промову, в якій сказав, що батьки тих, що їх імена вписані на пам'ятнику, можуть дивуватися з того факту, що тепер у світі нема спокою, хоч американці гинули в обороні миру під час першої і другої світової воєн. Та такий стан, казав Президент свідчить про те, „що кожна ґенерація американців мусить в своєму часі виконати свою частину обов'язку, щоб втримати волю для своєї країни, і волю для тих, що є з ними і союзі, — бо немає останньої перемоги, і тому то всі американці завжди мусять бути готові відограти свою ролю в цьому примхливому і небезпечному світі". Президент прилетів до Ню Йорку із військовими провідниками з другої світової війни із теперішніми визначними військовиками, щоб скласти пошану тим героям, які склали своє життя в обороні батьківщини. По дорозі Президент затримався при тому шпиталі, де лежав хворий його батько при 34-ій Східній вулиці і вітався поданням руки з деякими пацієнтами на площі Інституту Фізичної Медицини. На мармурових плитах пам'ятника вириті „прізвища героїв різного кольору шкіри і різних вір", як про це говорив інший промовець — провідник сенатської більшости сенатор Майк Менсфілд. Промовляв і посадник Ню Йорку Роберт Вагнер, якого вітали окликами признання і недовір'я за те, що збільшив податок від продажу. Того самого дня 23-го травня Президент був на прийняттю в готелі Валдорф-Асторія, яке влаштував Клюб ім. Президента в Ню Йорку, і в якому взяли участь 600 осіб, що склали по $1 000 на виборчий фонд Демократичної партії. Це прийняття відбулося з приводу іменин Президента, який 29-го травня закінчить 46 років. На прийнятті не було головного стола і почесних гостей, і Президент присідався до всіх столів та мав можливість привітатися поданням руки з усіма 600 присутніми. Це було приватне прийняття, і журналісти були тільки під час короткої промови Президента і під час мистецької програми, яка була різнородна і довша та складалася з монологів, солоспівів, виступів хорів. Присутні були віце-президент Линдон Б. Джансон представник ЗДА в Об'єднаних Націях Адлей Е. Стівенсон, підсекретар в Державному Департаменті Аверелл Гарриман, посадник Ню Йорку Вагнер та інші визначні цивільні і військові особи.

Похорони сл. п. Ю. Рудницької

Ню Йорк. — З участю родини і знайомих із Ню Йорку, Рочестеру, Н.Й., Акрону, Огайо, Монтреалу, Вінніпеґу й Оттави, представників міжнародних і українських установ та товариств, відбувся 21-го травня похорон сл. п. Юлії Рудницької, вдови по старшині УГА, що померла в Ню Йорку 17-го травня на 76-му році життя. Похоронних обрядів довершив о. Венедикт Сютик, ЧСВВ, парох церкви св. Покрови на Бронксі, Н.Й. Згідно з бажанням Покійної не було ніяких жалобних промов, а замість вінків і квітів складено пожертви на українські культурні й наукові цілі. Міжнародний Комітет Матерів відзначив Покійну, як першу українку-матір, бронзовою медалею заслуги, яку на вишиваній подушці вкладено в труну при обряді „останнього цілювання". В сонячний весняний день поховано Покійну на цвинтарі "Gate of Haven" в північному Ню Йорку.

В БРУКЛИНІ ПОМЕРЛА ПАНІ ПАРАСКЕВІЯ ПАВЧАК

Бруклин. — В четвер о год. 6.15 ввечорі померла тут у віці 73-ох років дружина відомого союзового діяча і піонера українських діячів в Бруклині п. Юліяна Павчака — Параскевія Павчак. Похорон відбудеться з церкви св. Духа при П'ятій Північній вулиці в Бруклині на цвинтар св. Івана о год. 9-тій рано в понеділок 27-го травня. Тіло Покійної лежить в похоронному заведенні Йосифа Гаршви при Бедфорд евеню і 4-ій Північній вулиці.

РАСК ПЕРЕДБАЧУЄ НОВИЙ НАСТУП МОСКВИ В ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ

Оттава. — Державний секретар Дін Раск виголосив у минулий четвер 23 травня ц. р. 45-хвилинну промову на конференції міністрів 15-ох членських країн Північно-атлантійського пакту (НАТО) в Оттаві, в якій дав перегляд сучасної міжнародної ситуації, з особливим підкресленням загрози, яка вічно існує збоку Совєтського Союзу. Він звернув увагу, що совєтський амбасадор у Вашинґтоні Анатолій Добринін ні трохи не поступився з давнього совєтського становища в справі Берліну та що так само Совєти не допускають до підписання пакту про заборону нуклеарних експериментів. Водночас Дін Раск ще раз потвердив вірність Америки своїм европейським союзникам та взагалі своїм договірним зобов'язанням, звернувши увагу, що ЗДА втримують все ще кругло один мільйон вояків в заморських країнах, з того 400.000 в Західній Европі. Всередині НАТО можуть бути розбіжності думок щодо способів і тактики — заявив Дін Раск — але не повинно бути ніяких сумнівів щодо „неподільности" в усіх справах. Так само британський міністер закордонних справ лорд Гюм вказував на можливості загострення совєтської політики у відношенні до Заходу, якщо на липневих нарадах між большевиками і китайськими комуністами у Москві прийде до злагоди між ними. Лорд Гюм висловив переконання, що Совєти зазнали в останньому часі низку дошкульних невдач: вони переконалися щодо своєї збройної нижчости в порівнянні з Америкою, зазнали невдачу в промисловій і сільсько-господарській продукції в комуністичних країнах Европи є гін до щораз більшої незалежности, а на Середньому Сході і в Африці совєтська політика програла. Однак західньо-німецький міністер закордонних справ д-р Ґергард Шредер, не полемізуючи з лордом Гюмом, заявив, що Совєтський Союз осягає щораз більшу військову силу та що не настала ніяка „відлига" в совєтській політиці у відношенні до Заходу.

Міністри закордонних справ, делеґати і їх дорадники за круглим столом весняної конференції міністрів держав НАТО в столиці Канади — Оттаві. Проводив конференцію генеральний секретар НАТО Дірк Стіккер (посередині, спереду).

Астронавти домагаються сьомого космічного лету

Вашинґтон. — Громадянство захоплюється успіхами шостого астронавта майора летунства Гордона Купера, а самі астронавти ведуть кампанію за те, щоб відбувся ще один, найдовший в порівнянні з дотеперішніми, лет астронавта довкола Землі, який тривав би три або і шість днів. В тому дусі діяли самі астронавти, бувши в Конґресі під час прийняття Купера. Уряд використовує захоплення громадянства і Конґресу успіхами Купера, і старається, щоб Конґрес не зменшував видатків на космічну програму, які є запропоновані на найближчий фінансовий рік в сумі $5.7 біль. Представник Крайової Аеронавтичної і Космічної Адміністрації д-р Роберт С. Сіменс заявив, що лет астронавта Купера закінчує програму Меркурій, бо той лет був такий успішний під кожним оглядом, що шкода витрачати гроші на ще один. Велику охоту летіти як 7-ий астронавт має командор Ален Б. Шепперд, який вже відбув один лет, що був довгий тільки на 300 миль.

Айзенгавер гостро критикує послаблення почуття обов'язку в американців

Ню Йорк. — Колишній президент Д. Д. Айзенгавер, промовляючи на прийнятті в Американському Інституті Заліза і Сталі в готелі Валдорф-Асторія в дні 23-го травня, гостро критикував той факт, що в американського народу „послаблюється почуття обов'язку". Колишній президент казав, що це послаблення почуття обов'язку відбувається не навмисне і не свідомо, але радше з підсвідомого бажання, щоб не наражатися на надзвичайні зусилля або пожертви, або щоб не виставляти себе на критицизм чи сміх за те, що підтримується популярні ідеї. Внаслідок цієї постави американських громадян, думає Айзенгавер, велика більшість американців вірить в те, що видатки федерального уряду є завеликі, але одночасно не хоче допустити до того, щоб зменшити ці урядові витрати в тій ділянці яка вийшла б в особисту користь окремим колам громадянства. Айзенгавер вказував як на позитивний приклад на особу покійного президента Сталевої Корпорації ЗДА Бенджеміна Ферлеса, нагороду його імени передали на цьому прийнятті колишньому президентові ЗДА. Ферлес хвалив був податкову програму Айзенгавера, хоч Сталева Корпорація внаслідок його зарядження мала мільйонові втрати. Ферлес помер 1-го січня 1962-го року. Айзенгавер заявив, що він критикує і себе самого після того, коли зробить щось не так, як треба. „Ми зачасто домагаємося федеральної допомоги", і замало думаємо про 180 000 000 американців — казав колишній президент.

Проф. Ярослав Рудницький взяв участь в Панамериканській Назвознавчій Конференції

Мадісон, Н. Дж. — В приміщенні місцевого Фарлей Дікенсонового університету відбулася Панамериканська Наукова Конференція, присвячена справам методології назвознавства (ономастики), в якій взяв участь проф. Я. Рудницький з Вінніпеґу, як представник Української Вільної Академії Наук — УВАН із Канади. На програму конференції складалися наукові доповіді й дескусії, виставка нових наукових видань із ділянки назвознавства та ономастичний панель. Д-р Яр. Рудницький дав доповідь про історію та значення назв Русь-Україна й Московія-Росія та взяв участь у панелі разом із проф. А. Сенном із Філядельфії, проф. А. Вренном із Оксфорду (Англія) та проф. В. МекМулленом з Мадісону, Н. Дж. Між приявними на конференції роздано новіші числа серії УВАН „Ономастика".

● **У чеській Празі** судили вісьмох молодих „хуліґанів", у віці 18-27 років, які використали були 1-травневе свято для демонстрації проти комуністичного режиму.

ДЕБАТИ НАД ЗВІТАМИ ЧЛЕНІВ КОНТРОЛЬНОЇ КОМІСІЇ І РАДИ ТА РЕДАКТОРА ВИПОВНИЛИ 4-ИЙ ДЕНЬ РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНСОЮЗУ

Союзівка. Керговксон. — В четвер 23-го травня ц. р. Головний Уряд Українського Народного Союзу продовжував свої річні наради на цій оселі. Впродовж дня дебатовано над звітами членів Головної Контрольної Комісії, її голови д-ра Володимира Галана, заступника голови інж. Володимира Коссара, секретаря дир. Петра Пуцила і членів Івана Кокольського й Івана Іванчука, — головних радних Богдана Мельника, Ярослава Гука, Тараса Шпікули, Дмитра Шмаґали, Василя Гуссака, Андрія Якуби, Анни Чопик, Івана Олежинського, Олени Олек, Осипи Оліцкевич, Мирона Куропася, Марії Демидчук і Олени Штогрин, — та редактора Антона Драгана. У цих дебатах, як і попереднього дня в дебатах над звітами головного предсідника Йосипа Лисогора, його заступників інж. Степана Куропася і Анни Герман, головного секретаря д-ра Ярослава Падоха й головного касира Романа Слободяна, та голови Головної Контрольної Комісії д-ра Володимира Галана, — заторкнено і вияснено багато важливих проблем організаційного, фінансового та виховно-культурного життя і праці УНСоюзу. В четвер на вечірній сесії та в п'ятницю 24 травня дебатовано нові справи, в результаті чого були схвалені відповідні постанови, резолюції і рекомендації. Наради продовжуються.

Совєти поглиблюють фінансову кризу Об'єднаних Націй

Об'єднані Нації. — Совєтський представник в Об'єднаних Націях Микола Федоренко заявив в минулу середу 21 ц. м. на Бюджетовій Комісії ОН, що Совєтський Союз надалі не буде платити на такі акції, що їх „незаконно" схвалила Генеральна Асамблея, та що Совєти відтягнуть собі з своїх нормальних внесків на бюджетовий рік 1963 гроші, які йшли б на 5 конкретних цілей, зазначених у тому бюджеті. Між тими цілями є, наприклад, покриття коштів утримання Реабілітаційної Комісії в Південній Кореї, кошти утримання різних закордонних місій ОН і т. п. Разом Совєтський Союз відтягне собі з своїх зобов'язань на біжучий рік до ОН суму 1.161.635.17 дол. Тому, що за Совєтським Союзом напевне підуть всі його сателіти включно з Кубою, то сума їх відтягнень становитиме 1.652-827.60 дол., на яку збільшиться дефіцит Об'єднаних Націй. Таким чином не тільки не можна буде санувати фінансів Об'єднаних Націй на цій надзвичайній сесії Генеральної Асамблеї ОН, скликаній для цієї цілі, але створилась ще трудніша і складніша ситуація. Федоренко добавив ще, що СССР платитиме свої членські внески для покриття коштів тої технічної асисти, що її виконуватимуть совєтські експерти з совєтським виряддям. Таким чином СССР хоче присвоїти собі право фінансового „вета", яке ще більш паралізувало б дії Об'єднаних Націй. Водночас Федоренко цинічно додав, що це — Америка штовхає установу ОН до грошового банкрутства такими „імперіялістичними" акціями, як в Конго.

У Туреччині проголошено вийнятковий стан у трьох великих містах

Анкара. — Турецький парлямент прийняв в минулу середу 21 ц. м. закон про введення вийняткового стану з вийнятковими військовими судами на час одного місяця в трьох найбільших містах країни, а саме — в Анкарі, Істамбулі і Ізмірі. Це рішення прийнято внаслідку спроби військового перевороту, яка сталась кілька днів тому в Анкарі, коли група військовиків намовила до бунту деякі військові частини та більшість вихованців Військової Академії. Турецький прем'єр Ізмет Іноні гостро таврував у своєму виступі в парляменті керівників того бунту, як безчесних зрадників, що їх треба покарати з цілою суворістю закону. За вістками турецьких газет військова прокуратура вимагатиме кари смерти для головного керівника того останнього бунту полк. Талата Айдеміра. Військові власті закрили в минулу середу на час трьох днів чотири турецькі щоденники, з уваги, що вони принесли заборонені деталі того невдачного перевороту та некорисні для режиму коментарі.

● **На нового президента Ізраїлю** обрано 73-річного Шнеора Зальмана Шазара, який властиво називався Шнеор Зальман Рубашов, але згодом відкинув геть те російське прізвище. Шазар дістав в минулий вівторок в ізраїльському парляменті, зараз у першому голосуванні 67 голосів проти 33-х. Його попередниками на становищі президента Ізраїлю були Хаїм Вайцман і Іцак Бен Цві — обидва померли. Шнеор Зальман Шазар був першим ізраїльським міністром освіти, який ввів безплатне й обов'язкове навчання для всіх дітей.

ХРУЩОВ ЗНОВУ ПОГРОЖУЄ АМЕРИЦІ З ПРИВОДУ КУБИ

Москва. — Нікіта Хрущов знову виступив з грубими погрозами на адресу Америки „в обороні" Куби. Промовляючи на масовому вічі на Ленінському стадіоні, улаштовано у честь Фіделя Кастра на закінчення 4-тижневих відвідин Кастра в СССР, Хрущов заявив, що коли б ЗДА „дозволили штовхнути себе на небезпечну стежку, то могла б настати у світі ситуація куди грізніша, ані ж вона була в жовтні мин. року. Коли б таку ситуацію створили агресивні сили імперіялізму, то було б багато трудніше подолати кризу, як це сталося в 1962 році". Хрущов прославляв „геройську Кубу" та запевняв, що хоч Кубу й Совєтський Союз ділять тисячі миль, проте „народи наших країн стоять пліч-о-пліч у великому змагові за кращу майбутність людства. Ми маємо спільні ідеали соціялізму і комунізму, спільну ненависть до гнету й соціяльної нерівности та спільні цілі й завдання у будуванні нового життя". У тій самій своїй довгій промові Хрущов обіцяв, що большевики будуть старатися всіма силами, щоб дійти до порозуміння з китайськими комуністами на спільних з ними нарадах, що почнуться 5-го липня ц. р. у Москві. Хрущов не входив в суть совєтсько-китайського конфлікту, тільки зазначив існування „кількох справ", що їх ділять. Попереднього вечора на прийнятті на Кремлі Хрущов удекорував Фіделя Кастра трьома найвищими орденами, що їх має Совєтський Союз: ордером „Героя Совєтського Союзу", ордером Леніна та медалею Золотої Зорі. Кастро, виступаючи, як завжди в своїй старій і пім'ятій військовій уніформі та в береті на голові, у своїй промові на тому ленінському стадіоні, де було кругло 150.000 осіб, висловив Совєтам „глибоку вдячність" за їхню опіку над Кубою та, очевидно, лаявся проти Америки, заявляючи одночасно, що Куба рада би жити „в згоді" з усіма своїми сусідами, включно з З'єдиненими Державами. Кастро таврував тих американських „безпринципних політиканів", які ніби „шантажують Уряд Кеннеді", щоб штовхнути його до інтервенції проти Куби. Тут Кастро нахвалявся військовою силою Куби, яку вона осягнула завдяки совєтській допомозі. Поруч із Хрущовим, який промовляв 70 хвилин, сиділи Леонід Брежнев, Міхаїл Суслов і Алексей Косиґін. Анастас Мікоян хворий на грипу, а Фрол Козлов лежить у шпиталі все ще спаралізований після недавнього мізкового удару.

На з'їзді в Африці Уґанда таврувала ЗДА за расові події в Алабамі

Аддіс Абеба. — На конференції „на вершинах" 30-ох монархів і президентів африканських країн в столиці Етіопії прем'єр Уґанди Мільтон Оботе гостро таврував З'єдинені Держави за расові заворушення в Алабамі, причому він заявив, що подібною депешею він відповів президентові Кеннеді на привітальну депешу, що її Кеннеді прислав тій африканській конференції. Оботе заявив готовість віддати територію Уґанди, яка охоплює кругло 93.000 кв. миль, в тому 13.500 кв. миль озер, з несповна 7 мільйонами населення, — для вишколу військ, потрібних для „визволення" тих африканських країн, які спричиняють найбільше клопотів. Він назвав Анголю, Мозамбік і Південну Африку. Однак туніський президент Габіб Бурґіба негайно спротивився вживати силу для розв'язування африканських проблем та поручав прийняти рекомендацію етіопського монарха, щоб ступати до африканської єдности ступнево. На засіданні африканської конференції в минулий четвер головували наперемінy президенти Об'єднаної Арабської Республіки Ґамаль Абдель Нассер і Ґани Кваме Нкрумах. Етіопський монарх Гайле Селассіє є почесним головою конференції. Промовляли ще президент Ґвінеї Секу Туре і президент кол. французького Конґа Фульберт Юлю.

Індія признає автономію анектованій Ґої

Ню Делі. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру перше прибув до колишньої португальської колонії на індійському півострові Ґої, що її Індія зайняла збройно 18 грудня 1961 року. Однак населення Ґої, зокрема її столиці Панджім, ставиться нехоче, а то й ворожо до намагань сусіднього індійського стейту Магараштра прилучити туди Ґою. Тому й на привітання Неру з'явилось розмірно небагато місцевих людей, коло 5.000 осіб, що заляглли летовище й вулиці, якими їхав Неру. Свідомий цих настроїв індійський прем'єр критикував у своїй промові індійських націоналістів з Магараштри та заявив, що це справа самих автохтонів Ґої, який устрій вони виберуть для себе. Він обіцяв шанувати окремішність Ґої, де внедовзі відбудуться перші вибори, в яких виберуть послів до центрального індійського парляменту та до автономного правління.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** заявив, що на справу тілесної кари дітей в школах треба б дивитися зі становища батьків. Президент гадає, що жадний батько не дозволив би на те, щоб чужі люди били його дитину. Але батьки повинні дбати про те, щоб була сильна дисципліна їхніх дітей вдома, і тоді не буде потреби карати тих дітей в школі.

● **На цій самій** пресовій конференції Президент відмовився зайняти становище до того, чи одруження розведеного нюйоркського губернатора Рокефеллера може погіршити шанси здобути номінацію на кандидата на президента в 1964-му році. Президент сказав, що не відповідає на такий запит.

● **Відомий конґресмен** демократ із Пенсилвенії Френсіс Е. Волтер, який є головою Палатної Комісії в справі протиамериканської діяльности вже тижні лежить в шпиталі у Вашингтоні, нездужаючи на левкемію, пістряка крови. Конґресмен Волтер має 68 років. Він є фахівцем від іміґраційних справ і іміґраційних законів.

● **Кардинал Френсіс МекІнтаєр** із Лос Анджелесу заявив, що пропозиція сенатора-демократа Абрагама Рібікоффа зовсім не змінила головної проблеми про те, що федеральний уряд повинен допомагати не тільки публічним, але і приватним парохіяльним школам. Кардинал заявив, що всяка інша розв'язка тієї проблеми є „дискримінацією" для батьків католицьких дітей, які платять податки, але не користають із федеральних фондів на рівні з батьками дітей інших віровизнань.

● **Два сенатори**, республіканець Джан Шерман Купер із Кентаки і демократ Томас Дж. Додд із Коннектикату внесли до Конґресу законопроєкти, які допомогли б федеральному урядові зліквідувати всяку расову сеґреґацію в підприємствах і в школах.

У СВІТІ

● **Омар Люфті**, колишній єгипетський міністер закордонних справ і представник Об'єднаної Арабської Республіки в Об'єднаних Націях, а в останньому часі заступник Генерального Секретаря ОН для особливих політичних справ — помер в минулу п'ятницю в Ню Йорку на 55-му році життя на удар серця.

● **Совєтський** пропаґандивний апарат продовжує атаки проти французько-німецького договору приязни, який ніби сприяє німецькому атомовому узброєнню. Хоч Франція і Західня Німеччина рішуче відкинули совєтські ноти в цій справі, Совєти не припиняють атакування французького та західньо-німецького „імперіялізмів".

● **Південно-в'єтнамський президент** Нґо Дінг Дієм, який визнає католицьку віру, обіцяв делеґації від буддистів, що державна влада не буде їх шикaнувати й переслідувати. 8 травня ц.р. прийшло в містечку Гуе до кривавих заворушень, коли місцеві власті зажадали від буддистів, щоб вони забрали геть прапори з своїх домів.

● **Східньо-німецький** офіційний орган „Ноєс Дойтшлянд" приніс лайливу статтю з приводу заповіджених відвідин президента Кеннеді в Західній Німеччині та Західньому Берліні. Німецькі комуністи, разом із Совєтами, найбільше лякаються атомового озброєння Західньої Німеччини і пов'язують цю справу з подорожжю президента Кеннеді.

● **До Будапешту** приїхав з Москви американський багатир-фармер Розвелл Гарст, який приймав був у 1960 році на своїй фармі Нікіту Хрущова та після того помагав Хрущову в його „кукурудзяній кампанії" в СССР. Розвелл твердить, що Хрущов втішається повним здоров'ям. Гарст поїхав з Мадярщини на Румунію. Він відвідує всюди колгоспи.

● **Владімір Суслов**, колишній асистент совєтського міністра закордонних справ Андрея Громика й перший секретар совєтської делеґації в Об'єднаних Націях від 1953 до 1955 року, дістав призначення на заступника Генерального Секретаря Об'єднаних Націй для справ Ради Безпеки. Його попередником на тому становищі був Євгеній Кісєльов, який помер в Ню Йорку 17 квітня ц. р. Суслов має тепер всього 40 років.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертаються тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Актуальний культ Петлюри

Культ Симона Петлюри не має нічого спільного з тим рабським „культом особи", що дійшов був до абсурду за Сталіна і продовжується у мало зміненій формі за Хрущова. Коли українці поклоняються пам'яті Симона Петлюри, то вони тим самим звеличують ідею збройної боротьби проти російського імперіялізму, ту ідею, що її символом став Симон Петлюра. Може трохи дивно говорити про культ збройної боротьби проти російсько- большевицького імперіялізму на тлі нинішнього міжнародного курсу „співіснування", яке допускає слово „визволення" щонайвище в реторичній фразі. А втім, може якраз тому, що нинішній світ очманів від концепції „мирного співіснування" з большевицькою сатрапією, яка залякує людство маривом атомового знищення, — може якраз тому треба щораз голосніше пригадувати ідеали, які просвічували Симонові Петлюрі: визволення народу і закріплення власної незалежної держави через збройну боротьбу проти поневолювача.

За тих 37 років, що минули від трагічної смерти Симона Петлюри на вулиці Парижу, ні трохи не зменшилась актуальність ідеї, носієм якої він був. Бо ідея свободи народу і боротьби за ту свободу куди старіша, як навіть найдовше триваючий режим, опертий на насильстві і беззаконні. Скільки було вже у всесвітній історії актів індивідуального та масового терору, доконаних сатрапами, щоб закріпити свою владу?! На прикладі збивства Симона Петлюри виявилась ще раз яскраво правда, що можна вбити людину, але ніяк не можна вбити ідеї, яку та людина репрезентує. Навпаки, коли гине носій ідеї з рук її ненависників, то постать вбитого переходить до наступних поколінь, осяяна авреолом мучеництва, а сама ідея набирає ще більше блиску, ще більшої міці.

37 років тому, коли вбито останнього голову Директорії і Головного Отамана Військ УНР, насправді вже понад п'ять років не існувало ні тієї української держави, ні її регулярної армії. Вони вже не загрожували московській потузі. Але загрозливою була ідея, яка залишилась у спадщині після тієї української держави, — ідея, яка постала на базі актів 22 січня 1918 і 1919 років. У 1926-му році Симон Петлюра був тільки скромним політичним емігрантом, без влади, без адміністраційного апарату і без власного війська. Але він був страшний для Москви, як той український лідер, що ні на мить не припиняв боротьби за самостійність України і що саме завдяки цій своїй впертості і непохитності здобув собі найвищий авторитет серед всіх українців у світі, які не могли примиритися із большевицьким ярмом, що прийшло на зміну царського.

25-го травня 1926-го року не стало Симона Петлюри, але його пам'ять звеличують всі українці рік-річно в день його трагічної смерти, — звеличують всі, без різниці партій, віровизнання й обласного походження, бо ідея української державности, ідея збройної боротьби за неї були і є вищими над усі розмежування. В травні 1926-го року міжнародна коньюнктура наче схилялася в користь української визвольної справи. Ці здогади виявились тоді фальшивими, а нині українська визвольна боротьба переживає період ще глибшої деконьюнктури. Але вартість ідей не залежить від коньюнктур. Поки живе український нарід, поки існує вселюдський ідеал волі, доти житиме й ідея відродження вільної і ні від кого незалежної української держави. Роковини трагічної смерти Симона Петлюри пригадують цю актуальну ціль і вимагають поклонитись його тіні.

Централізація совєтської науки

Після короткотривалого періоду спорадичного поширення прав окремих совєтських республік і децентралізації керівництва різних господарських ділянок, в Совєтському Союзі відбувається щораз основніша централізація всього не тільки адміністративного і господарського, але й духового життя під тоталітарним проводом Москви. Уряди окремих совєтських республік і важливіші республіканські установи стають звичайними департаментами чи відділами союзного уряду й союзних установ, без можливости розвивати ті чи інші ділянки в широкому засягу на національному ґрунті.

Централізаційний тиск і доосновні реформи з метою підпорядкувати все життя московському центрові проходять також і в ділянці науковій. Напрямні для перебудови совєтської науки і підпорядкування всіх республіканських наукових установ під центральне, „союзне" керівництво були встановлені кілька місяців тому совєтським партійним проводом і проголошені в постанові ЦК КПСС і Ради Міністрів СССР п. з. „Про заходи для покращання діяльности Академії Наук СССР і Академій Наук союзних республік". Цією постановою покладено виключно на Академію Наук СССР „наукове керівництво дослідженнями у важливіших проблемах природничих і суспільних наук, виконуваними в Академіях Наук окремих совєтських республік, в їхніх високих школах та в інших науково - дослідних установах".

Справі реалізації всіх цих централізаційних заходів присвячено недавні загальні зібрання в окремих республіканських Академіях Наук, як також в заключному порядку загальне зібрання Академії Наук СССР, що відбулося в днях 14-15 травня цього року в Москві.

У своїй доповіді на цьому зібранні президент АН СССР академік М. Келдиш ствердив, що, не зважаючи на всі досягнення совєтської науки і совєтських Академій Наук, в їх праці є ще багато недоліків, що окремі ділянки досліджень розпорошені по різних відділах і працюють нечітко та безвідповідально. Зокрема підкреслював Келдиш неув'язаність між працею Академії Наук СССР і працею академій окремих союзних республік, нераціональне використовування ними державних засобів, і вимагав рішучих реформ та змін в цьому напрямку. Особливо ж засуджував Келдиш намагання окремих республіканських академій розвивати в себе всі ділянки науки — математику, хемію, геологію, астрономію й інші, заявляючи водночас, що цього не вільно робити, бо ж „нельзя" вважати, що „кожна академія наук має бути подібна до Академії СССР". Останнє ствердження особливо вимовне, бо воно доводить, що в СССР ніякої незалежної від московської науки бути не може. Тотальну партійність і обмеженість совєтської науки підтвердив Келдиш також у повтореній ним за Хрущовим вимозі безоглядної „боротьби з ворожою буржуазною ідеологією і її спробами здобувати вплив на совєтських людей".

До вимог партії і партійного керівництва Академії Наук СССР приєдналися на цих загальних зібраннях також президенти Академій Наук окремих совєтських республік, між ними й Б. Патон, президент Академії Наук Української ССР, який слухняно зарапортував, що „українські учені одностайно схвалюють всі ті важливі заходи партії й уряду". Цією заявою Патон підписав по суті акт ліквідації Академії Наук УССР, як бодай до певної міри незалежної наукової установи і її переходу на ролю одного із відділів московської Академії Наук, як надрядної і вирішальної установи також і в справах української науки.

ЗНОВУ „БУРЖУАЗНІ НАЦІОНАЛІСТИ" В ЗАХІДНІХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ

Московська газета „Правда" надрукувала 4-го травня цього року велику статтю п. н. „Бути завжди в наступі на ідеологічному фронті", яка змушує поставити питання: чи не вирішили російські шовіністи це більше посилити й поширити наступ на Україну під гаслом боротьби з „українським буржуазним націоналізмом". Статтю написав секретар Львівського промислового обкому комуністичної партії України, В. Маланчук, і в ній читаємо:

„Особливу увагу обласна партійна організація приділяє вихованню трудящих в дусі дружби народів, пролетарського інтернаціоналізму. Відомо, що в минулому населення области було під сильним впливом націоналістичної пропаганди. Зрештою, ще сьогодні викинені на смітники історії залишки українських буржуазних націоналістів, що діють під диктат своїх заокеанських господарів, намагаються використати всякі засоби для того, щоб відродити ворожі настрої серед нестійких елементів нашого суспільства".

Далі Маланчук інформує що у Львові створено „Дім дружби народів", що у містах области працюють „інтернаціональні доми", і запевняє, що комуністи области свято притримуються ленінських принципів національної політики виховують трудящих в дусі дружби народів, в дусі совєтського патріотизму". Однак Маланчук перестерігає:

„Не зважаючи на це, не можна забувати, що з усіх пережитків минулого найбільш живучими є пережитки націоналістичні. Тому одним із найважливіших напрямків ідеологічної праці наших партійних організацій повинно бути викривання всяких намагань буржуазної пропаганди викривити картину нашого життя, політику партії в національному питанню, отруїти людей отрусю націоналізму. В лекціях, доповідях розмовах, пресі, радіо, телевізії треба систематично викривати злочини українських націоналістів, їх лакейську ролю на службі американських імперіялістів".

Немає сумніву, що найбільше характеристичним у статті Маланчука є ствердження, що ще й сьогодні в західніх областях діють „залишки українських буржуазних націоналістів". Правда, такі обвинувачення на адресу українців, зокрема західніх областей, не нові. Ними кишіли совєтська преса і виступи совєтських діячів зокрема у повоєнних роках. Ще в 1954-му році тодішній перший секретар ЦК КП України О. Кириченко говорив про „залишки оунівських банд". Пізнішими роками такі обвинувачення появлялись час від часу у зв'язку з процесами проти колишніх учасників українського підпілля в Україні. Але в останніх роках совєтська преса лаяла передусім „буржуазних націоналістів" на еміґрації. Тому теперішнє твердження про те, що в західніх областях діють „українські буржуазні націоналісти", є порівняно новим і, треба припускати, не випадковим явищем. Свою вимову має й те, що стаття Маланчука надрукована на сторінках центрального органу ЦК КПСС, який не раз у минулому давав сиґнали для атак на український народ.

У зв'язку з цим постає питання: чому саме тепер таке обвинувачення кинено в сторону західніх областей?

Відповіді на це питання треба шукати в трьох причинах, а саме: а) у загостреному, в зв'язку з постановами 22-го з'їзду КПСС про злиття націй, курсі совєтської національної політики взагалі; б) у безперечно існуючому спротиві такому курсові збоку неросійських народів, зокрема українців; в) у намаганнях Кремлю представити справедливу самооборону українців проти наступу русифікаторів, як „буржуазний націоналізм", як щось ніби відстале, реакційне, щось, мовляв, таке, що йде врозріз з вимогами сучасної доби „зближення" націй.

Якщо йде про першу справу, тобто про офіційно проголошений на 22-му з'їзді КПСС курс ступневого проковтування не-російських народів і ліквідації республік (так говориться про заникання значення кордонів між республіками, але на ділі це те саме) то цей курс ведеться без перерви, і досі не появилося ніякого офіційного документу який заперечував би ті тези. Правда, в численних статтях і заявах партійних діячів СССР можна часто почути, що мовляв, „злиття націй" це довгий процес, що поки до цього прийде, відбуватиметься найбільш „буйний" розвиток державности не-російських народів тощо. Але фактично на саму політику такі заяви великого впливу не мають. Навпаки, якраз в останньому часі появилося чимало таких офіційних актів, які радше підтверджують, що постанови 22-го з'їзду КПСС є у повній силі. Вистачить згадати хоч би проголошену в квітні ліквідацію окремих республіканських державних та рад народного господарства і перетворення їх у союзно-республіканські установи або ліквідацію в Україні міністерства юстиції, утворення якого кілька років тому було широко рекламоване, як „поширення" прав УССР.

Мало не щодня сама совєтська преса дає прямі або посередні докази посиленого наступу. Наприклад, тільки з одного числа газети „Радянська Україна" з 5-го травня цього року довідуємося, що основна програма Київського радіо присвячує лише 20-35% своїх передач справам України, а решта це трансляція з Москви; що в обласних телевізійних центрах взагалі зліквідовано програми української музики, пісні, поезії; що вступники до Київського будівельного інституту, Київського червонопрапорного „училища", Харківського сільськогосподарського інституту та Одеського кредитово - економічного і н с т и т у т у мусять складати іспити тільки з російської мови та літератури.

Картина доповнюється, коли до цього додати офіційне проповідування єдиної совєтської батьківщини, совєтського патріотизму і гордости, єдиної культури совєтського народу і російської мови, як „другої рідної" мови не-росіян.

Ясно, що такий насильний курс уніфікації імперії мусить викликати самооборону не-росіян, яка виявляється в обороні прав рідної мови, культури, літератури, історії, національного імени тощо. Оцінюючи період останніх півтора року, тобто від часу 22-го з'їзду, треба сказати, що в цьому періоді, як згадано вище, великодержавний російський наступ посилився, але не послабла, а може подекуди й посилилась також самооборона не-росіян. Можливо, що ця самооборона сильніше як деінде, виявляється якраз в західніх областях України.

Зрозуміле, що все це хвилює великодержавних шовіністів і тому вони вдаються до вже віддавна відомого маневру: представляти визвольну боротьбу українського чи інших неросійських народів за їхні святі права на національну й соціяльну свободу як нібито „буржуазний націоналізм", якихось „недобитків", що, мовляв, відірвані від народу, йдуть врозріз з вимогами сучасної доби, є проти поступу, не хочуть співжиття і дружби народів, проповідують міжнаціональну ворожнечу тощо.

В світлі такої забріханої пропаганди мало б утворитися враження, що російські шовіністи, які в другій половині двадцятого сторіччя голосять і проводять в життя найбільш реакційні і народовбивчі теорії ліквідації культур і народів та перетворення їх в росіян — це нібито друзі тих народів, вони за „справедливу розв'язку національного питання", а ті, хто все це грубе насильство і фальш розкриває, хто здирає маску з російського великодержавного расизму, ті, хто боронить права своїх народів на рідну мову, культуру, історію, справжню незалежність — це „буржуазні націоналісти", „залишки", „недобитки".

Нерозважним було б недоцінювати силу і незпеку нового наступу Москви, зокрема наступу, що маскується такими підступними гаслами. Від українського і інших не-російських народів совєтської імперії вимагатиметься багато зусиль, щоб йому протиставитися. Але, водночас, немає ніякого сумніву, що своїм спротивом не-російські народи і цим разом обернуть внівець хвилю великодержавного російського шовінізму. В періоді Сталіна такі напасті супроводились масовим фізичним терором, вивозами, винищуванням. Але й вони не зламали спротиву українського народу. Тепер Сталіна немає і навіть його найближчі співробітники відрікаються від його імени, а український народ далі живе і бореться.

М. П.

Д-р Роман Барановський

НАПЕРЕДОДНІ III З'ЇЗДУ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ

Цього року минає півстоліття від часу заснування „Ватри" — Товариства Українських Студентів Ветеринарної Медицини у Львові. Без уваги на те, що від того часу проплило 50 років, славні традиції „Ватри" не забулися, хоч розвиваються у трохи зміненій формі. Їх спадкоємцем стало від 1945-го року Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів у Німеччині, а згодом, від 1950-го року — Об'єднання Американсько - Українських Ветеринарних Лікарів із централею у Шикаго. Воно власне і влаштовує 1 - 2 червня цього року у Клівленді, Огайо, III-ий З'їзд українських ветеринарних лікарів ЗДА і Канади.

Т-во „Ватра" було засноване в 1913-му році, але вже через рік перша світова війна обірвала його діяльність. Щойно в 1926-му році воно було відновлене, хоч деякий час існувало нелеґально внаслідок неприхильного відношення польських високошкільних чинників до українських студентських організацій. Однак, згодом вдалося його залеґалізувати при видатній допомозі д-ра В. Морачевського, що й став першим куратором - опікуном „Ватри".

До початку другої світової війни „Ватра" розгортала велику й корисну діяльність: не тільки об'єднувала, гуртувала й формувала майбутніх фахівців у галузі ветеринарної медицини, але також виховувала їх на палких патріотів своєї Батьківщини. Опісля вони, без уваги на те, де б їх не закинула доля, не забували про своє походження і не відривалися від рідного пня, завжди пам'ятаючи про потреби й вимоги української спільноти. Крім того, дехто з них збагатив своїм науково-дослідницьким вкладом ветеринарно - медичну науку.

Хоч „Ватра" була заснована ще за часів Австрійської імперії, до якої в той час належали західні області України, треба відмітити, що одним з головних мотивів організації наших студентів ветеринарії було намагання звільнитися від сильних ще тоді польських впливів і розгорнути власні організаційні здібності. Про важкі умовини, в яких доводилося жити і працювати українській студіюючій молоді того часу, свідчить і те, що установчі загальні збори „Ватри" відбулися майже конспіративно. „Ватру" заснував гурт студентів - ентузіястів під проводом Євгена Сухоперського, і саме їх ентузіязмові треба завдячувати успішний розвиток товариства.

Друга світова війна й окупація нашої Батьківщини черговими займанцями знову припинила діяльність „Ватри". Її відновлено по війні вже не як товариство студентів, але як об'єднання ветеринарних лікарів на терені Німеччини, де в той час створилося найбільше скупчення українських еміґрантів. Тому, що велика більшість наших ветеринарних лікарів переселилася до ЗДА, тут знайшла приміщення також їх організація, Об'єднання Американсько-Українських Ветеринарних Лікарів (ОАУВЛ). Назва змінилася, змінився і характер товариства, та не змінився його дух, виплеканий на первісних ідейних основах „Ватри".

Об'єднання АУВЛ гуртує у своїх рядах 134 членів (в тому числі 10 почесних), зорганізованих у 5-ох Відділах — в Шикаго, Філядельфії, Клівленді, Дітройті і Вінніпеґу в Канаді.

Причин, що підказали українським ветеринарним лікарям на еміґрації потребу й доцільність створення власної братньої організації на професійній основі, було багато. Важкі перші кроки в країнах тимчасового чи постійного поселення, потреба особистих і ділових зв'язків, налагнання взаємної допомоги, проблема правного оформлення та визнання владою европейських дипломів, влаштування на професійну працю — все це справи, що їх було важко, а деколи й неможливо розв'язати одинцем.

Коли до цього додати почуття кровного й ідейного зв'язку поміж синами спільної Матері - України, бажання зберегти на чужині власне обличчя, рідні традиції та включитися зорганізовано в побудову нового майбутнього разом з усією українською спільнотою, то ясно, що створення такого товариства, як ОАУВЛ, була життьовою і логічною конечністю.

Ролю зв'язкового чинника поміж членством ОАУВЛ від початку його існування на терені ЗДА виконує журнал-квартальник „Інформативний Листок". Він є продовженням журналу, що виходив під такою самою назвою за часів скитальщини у Мюнхені (6 випусків). Його роля в житті організації дуже важлива: він інформує ветлікарів, розсіяних по всьому світі, про їх професійне, організаційне, громадське, товариське, а почасти й родинне життя; приносить їм наукові статті, новини з медичного світу, загальні інформаційні та бібліографічні огляди, описи цікавих спостережень із щоденної ветеринарної практики, дописи з Відділів, написані нашими науковцями та кореспондентами - ветлікарями.

Крім власного журналу, ОАУВЛ започаткувало видання українського словника ветеринарної термінології (досі появилося 2 випуски).

В 1954-му році, у 10-ті роковини смерти поета й рівночасно ветеринарного лікаря О. Олеся-Кандиби, Об'єднання видало збірку його вибраних поезій „Айстри" за редакцією Т. Курпіти, з передмовою проф. В. Державина. Таким чином Об'єднання допомогло відсвіжити серед української спільноти пам'ять про цього визначного поета. Наприкінці 1954-го року ОАУВЛ вшанувало пам'ять О. Олеся урочистим концертом-академією.

Дотепер ОАУВЛ зорганізувало два з'їзди. Останній з'їзд відбувся в Шикаго в 1960-му році у 10-ті роковини існування товариства. Сподіваємося, що з'їзд у Клівленді стане черговим доказом живучости й активности хоч не великої числом, зате духово й ідейно об'єднаної громади українських ветеринарних лікарів, послідовників і виконавців ідейних традицій славної львівської „Ватри". На ньому буде присутній колишній перший голова Т-ва „Ватра", колеґа-сеньйор д-р Євген Сухоперський, що постійно перебуває в Німеччині, та кілька інших колеґ, що очолювали Т-во „Ватра" в пізніших роках.

„Голос Америки"

Нещодавно президент крайової організації „Ради Оголошень", Теодор С. Реплаєр, вмістив в журналі Колумбійського університету „Тічерс Каледж Рекорд" статтю на тему: кволість і хиби інформаційної служби ЗДА закордоном, зокрема офіційного „Голосу Америки". Свої болючі завваги на ці вітальні справи в добі смертельного змагу Схід - Захід схарактеризував він словами: „У порівнянні з к о м у н і с тичною пропаґандою на хвилях всемогутнього етеру „Голос Америки" виходить як слабке шепотіння".

Уряд ЗДА — пише Т. С. Реплаєр — асиґнує $140 000 000 долярів річно на потреби Державної Інформаційної Аґенції, чільною прибудівкою якої в ділянці закордонної інформації є „Голос Америки", що подає свої програми в десятках мов світу. Це дуже маленька, просто смішна сума, коли зважити, що в той самий час одна лише бизнесова компанія видає на 50 мільйонів долярів більше — на оголошення свого краму в газетах журналах, радіо і телевізії. На думку Т. С. Реплаєра, асиґнованої Вашинґтоном суми для „Голосу Америки" вистачало б на інформаційну службу лише в країнах Латинської Америки. На ґльобальну інформаційну службу така сума абсолютно замала. І тому, наприклад, деякі важливі урядові програми, призначені для „світового вжитку", невідомі в десятках країн вільного світу.

„Ленін і його наслідники в Кремлі завжди казали й кажуть, і то з найбільшим притиском, цинічно й рафіновано, що пропаґанда — найсильніша зброя комунізму, — каже С. Реплаєр. — На превеликий жаль, ми, американці, зовсім незадовільно щодо цього освідомлені. Американцеві, який опиняється далеко від берегів ЗДА, стає соромно, що в етері чути так могутньо московське або пейпінґське радіонадавання в порізних мовах світу, а наш „Голос Америки" для більшої частини ґльобу — лише слабке шепотіння. Вже час покінчити з тим, пише Реплаєр, щоб проблеми Державної Інформаційної Аґенції були для „батьків народу" у Вашинґтоні політичним футболом, обчисленим на здобуття голосів під час виборів до Конґресу. Нехай Конґресові кола обтинають субсидії на фармерські, або інші другорядні потреби населення, але нехай не набирають води в рот, як це роблять, коли обговорюють справу збільшення видатків на пропаґанду закордоном".

О. М. Левицький

З ЛОВЕЦЬКИХ СПОГАДІВ

(4)

На диків я не мав щастя. За ввесь час моїх ловів я застрілив лише одного, та й то невеличкого, — а зустрічався з ними доволі часто і, як кажуть, око-в-око. Моя рушниця була зам'яка, а олов'яні кулі не мали сили пробити грубої дичачої шкіри: били по ній, як прут по рядні, навіть не ранили. Моєю ніколи несповненою мрією було мати карабін, який заощадив би мені багато розчарувань і огірчення, та на мрії й закінчилося.

Раз було воно так. Пізнім літом вийшов я на світанку з рушницею в недалекий гайок, який належав ще до нашого двору Копанів, бо знав, що вранці переходять там дики з вівсиськ до лісу. Сонце ледвеще проглядало із-за бору, кущі й трава блистіли різнобарвним жемчугом роси, в долині при лісній дорозі грали дрозди. Ліс шепотом молився, і ранняя його молитва знімалася вгору ледве слідною, синявою мрякою понад яри і щовби. Заслуханий в мелодії гарного ранку, почув я враз із легким подувом приземного вітру доволі виразний рух у вівсиську, а через мить, за кільканадцять кроків від мене вистрибнули з вівса матка, а за нею гусаком ціла вервиця більшої й меншої дітвори. На її дорозі стояв невеличкий кущ, — вона взяла його у повному розгоні, а за її прикладом пострибало усе товариство. Раз-по-раз я стріляв, чи не вісім куль вистреляв, — зашуміла череда в лісі, запищало якесь заблукане порося, зарохкала матка, і тільки. Мені ж спересердя вискакувало з грудей серце...

Іншим разом засівся я вночі в одній із кімнат нашої недобудованої ще на згаданих „Копанях" хати. Було це на справжньому безлюдді, далеко від села, на горбі, на краєчку великого лісу. Мені переказали, що поважний одинець заходить уночі під саму хату, в городець, в якому щойно посаджено порічки, малини та кільканадцять овочевих деревець. Тяжко мені було в це повірити, бо не міг я зрозуміти дика, який вночі приходить в городець, де нічого цікавого для нього не може бути. Та я постановив посвятити одну ніч на евентуальну зустріч з цим „оригіналом".

Одного вечора, — заносилося на бурю, — засів я при отворі, призначеному на вікно, навпроти городця. В руках моя рушниця-„м'якобийка" з п'ятьма кулями. Терпеливо дав себе тяти комарам, бож ні відганятись, ні закурити не було змоги, коли йшлося про таке важливе діло. Близький ліс шумів верхами, далеко десь бекав сарнюк, з холодом зникали комарі, в очі в'їдалася дрімота.

Мій товариш Влодко М. давно вже спав на соломі, простеленій на глиняній долівці. Коли починав хропіти, я спам'ятував його ногою. Домучився отак до півночі і враз задерев: не далі, як за двадцять кроків від мене, виринає велика, темна маса... Дик! Легесенько підношу рушницю, і не знаю, чи цей мій рух, чи може легкий стукіт рушниці об віконну раму — маса фуркнула і через порічкові кущі кинулася в ліс. Посипалися стріли. Влодко зірвався на рівні ноги і спросоння питає: „Де він?" Та ми почули тільки тріскіт плоту, і знову обняла нас глибока тиша. Я набив рушницю, і ми пішли „по дика". Але, крім вирваної з насади чвертки плоту, ні вночі, ні на другий день не знайшли по дикові ніякого сліду. Зате ж навчився я тоді по-господарському городити пліт.

*

Змінилося моє ловецьке оточення так само, як мінялися місця, в яких ми збірно восени й зимою пробували щастя. Я переконаний, що не тільки я, але й усі мої товариші-ловці, з однаковою тугою вижидали тієї пори, коли знову станемо у розстрільній і в приспішеному темпі серця виглядатимемо предмету наших емоцій. Ніщо для нас вітер, ніщо мороз, на перерві чи по закінченні ловів зійдемося на ватру, на чарку, гарячий біґос, на веселу, повну жартів і сміху гутірку...

Ловна звірина обмежувалась буденними родами, які заселювали околиці Станиславова, Галича, Отинії: заяць, лис, сарна, куропатви, болотне птаство, дика качка, рідше дик, дика гуска. Зате ж які різноманітні й оригінальні були типи ловців, що з ними на протязі майже 15-ох років мав я нагоду стояти, сказати б, рука об руку в тремтячому вижиданні по горбах і ярах, по лісах і полях! Від старих ловців, спокійних і зрівноважених, які стріляли мов на стрільниці, через партачів, які стріляли або „Богові у вікна", або в нагінку та при „доброму" стрілі тільки ранили звірку, до повних жовтодзьобів, яким справляв приємність сам гук вистрілу і те, що деякий час віддихали свіжим повітрям, вільні від печалі, воздихання, жінки, дитячого гамору і всього іншого, з чого складалося їхнє буденне життя. Від справжніх джентлменів, які на вбиту ними звірину ледве що кидали оком, до ловців м'яса, які за право власности на вбитого сусідом зайця заводили суперечки, що межували зі скандалами.

Багато з моїх колишніх ловецьких товаришів перейшло вже, напевно, у ні простором, ні часом не обмежений ловецький терен. Згадка про них хай буде моєю по них тихою, щирою „панахидою".. А ті, що ще живуть, я певний, згадують так само, як я, теплим, тужливим спогадом незабутній час наших спільних ловецьких пригод...

„Гей, панове ловці, на варту!" Вашу присутність чую в шелесті листя під ногами, у шелесті дубчаків, які під подувом холодного осіннього вітру говорять до мене спільними нам спогадами.

(Кінець)

ЗВЕРНЕННЯ

ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ В АМЕРИЦІ

День 25 травня 1963 року є 37 річницею трагічної смерти Симона Петлюри, Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки. Головний Отаман впав від куль агента комуністичної Москви, яка сьогодні загрожує всьому світові.

Згадуючи ту річницю, мусимо пам'ятати про заповіт, що залишив нам Симон Петлюра — продовжувати боротьбу за українську державність до переможного завершення. Також ми повинні зберігати Його писану спадщину, що є джерелом для пізнання його ідей і його боротьби. Ми повинні підтримувати Бібліотеку імени Симона Петлюри в Парижі, Франція, що була заснована Урядом УНР в 1927 році, як пам'ятник нашому Національному Героєві. Роля і значення Б-ки його імени є відома українцям у вільному світі, які своїми добровільними пожертвами утримують її протягом 36 років. Як відомо — Бібліотека була пограбована під час гітлерівської окупації Парижу, але завдяки жертвенности українського суспільства по цей бік залізної заслони, після закінчення Другої світової війни, Б-ка відновила діяльність і виконує дуже важливу ролю інформатора чужинців про боротьбу українського народу за своє визволення.

Але українське патріотичне суспільство, від найстарших до наймолодших, виявляючи глибоку пошану до св. п. Симона Петлюри, який став символом ідеї визвольної боротьби, перед кількома роками утворило Комітет будови Храму УАПЦ в Парижі з шляхетною метою збудувати Храм-Пам'ятник.

Центральний Комітет в Америці, як уповноважений Комітету будови Храму в Парижі, звертається до всіх українців на терені ЗДА й Канади з проханням підтримати справу всеукраїнського маштабу — вивершення Храму Св. Симона в Парижі.

З інформаційного звідомлення Комітету будови Храму УАПЦ в Парижі, що було оголошено, на жаль, не у всій українській пресі, знаємо, що цей Комітет знайшов у гарній дільниці Парижу простору протестантську церкву, яку має намір купити і пізніше надати їй з-зовні і з-середини український стиль. З звідомлення Комітету видно, що саме тепер потрібні гроші, щоб дати готівку, а пізніше сплатити решту вартости церкви протягом 5 років.

Справа побудови Храму Св. Симона в Парижі, що має бути пам'ятником великому Симонові Петлюрі, є справою всіх українців вільного світу, а тим більше українців в Америці й Канаді. Потрібно засобів, щоб цей пам'ятник гідно репрезентував український народ та ідею, за яку життя своє віддав Голова Української Держави і Головний Отаман Військ Української Народної Республіки. Симон Петлюра належить усій нації і пожертви на пам'ятник Йому повинні прийти від усіх українців, у розсіянні сущих, незалежно від їх групової чи релігійної приналежности.

В цьому році Центральний Комітет Вш. Пам. С. Петлюри в Америці, в порозумінні і з дозволу Українського Конґресового Комітету Америки переводить збірку на терені ЗДА на Храм-Пам'ятник в Парижі. Комітет ласкаво просить всіх українців, зокрема українські Організації, Т-ва і Установи скласти щедру пожертву на Храм-Пам'ятник УАПЦ Св. Симона в Парижі, Франція. Пожертви прохаємо пересилати на адресу п. Олексія Шевченка, скарбника Центрального Комітету, що тут подаємо: Mr. Oleksij Shevchenko, 298 Fountain Avenue, Brooklyn 8, N.Y., або ж пересилати безпосередньо до Парижу на адресу Комітету будови Храму так: P. Plewako, 38, Avenue de L'Opera, Paris 2, France. В останньому випадку прохаємо одночасно повідомити організаційного референта Комітету на адресу: D. Bakum, 3985 Park Avenue, Branx 57, New York, N.Y.

Рівночасно пригадуємо, що заходами Центрального Комітету і УВАН в ЗДА, в 1956 році, до 30-ої річниці смерти Симона Петлюри, було видано книжку його праць: „Статті, листи, документи" в обмеженій кількості примірників. На жаль, ця вартісна книжка до нині не є випродана. Останній час книжка висилається з великою знижкою. Замовлення слати на адресу: Ukrainian Academy of Arts and Sciences in the U.S., 206 West 100th St., New York 25, N.Y.

Наведені у зверненні Комітету цілі можуть бути зреалізовані лише при зрозумінні та повній матеріяльній підтримці всього українського суспільства у вільному світі. Комітет вірить, що українська громада щедро підтримає цілі, подані в цьому зверненні.

За Центральний Комітет:
Ген.-полк. О. Загродський, голова Комітету; *пполк. Д. Бакум,* організаційний референт і в. о. секретаря.

Доцент О. Сулима-Бойко

МАРУСЯ БЕК В МЮНХЕНІ

Маруся Е. Бек, радна міста Дітройту, відвідала також Західній Берлін і була гостем посадника Віллі Брандта. Під час гостинного прийняття, він представив її численним німецьким урядовцям і гостям та подарував їй на пам'ятку „Книжку про Берлін". Маруся Бек відвідала теж східню частину Берліну в совєтській зоні.

Маруся Бек завдяки своєму хистові і працьовитості осягнула одне з провідних місць в Дітройті, пильнуючи розбудови і зросту великого двоміліонового американського міста, міста фордівських машин і авт.

Ми знаємо, що Маруся Бек любить свою прибрану батьківщину - Америку. Та ми свідомі того, що вона вірною любов'ю доньки кохає Старий Край своїх батьків.

Любов до України у неї зродилась під впливом виховання її національно-свідомих батьків. Вона народилася в Америці, та батьки післали її з братом Іваном до Коломиї учитися в гімназії. Саме в Галичині і зміцнів та загартувався її патріотизм. Після закінчення гімназії Маруся повернулася із Галичини до своєї Америки. Та почуття любови до України не перестає палати в її душі.

Не тільки Галичина, але вся Україна завжди притягали її душу трагічністю своїх страждань, болем великої страчениці, що століттями знемагає в ярмі та все таки не перестає боротися за свою волю. І от, Маруся Бек несе подвійну службу: для Америки і України.

Перебуваючи в Дітройті, в час Другого Світового Конгресу Українського Жіноцтва, я сама була свідком цієї Марусиної роботи. При всій своїй зайнятості, Маруся Бек присвятила мені багато уваги: возила своїм розкішним автом по місті. Та призначеного на той день засідання відмінити не було можности. І Маруся запросила мене до залі засідань. Я сиділа, затаївши дихання, і в моїх грудях виростала гордість за свою ділову землячку. Я навіть до дрібниць пам'ятаю порядок денний. Те засідання управи делеґатів міста, між якими був і один негр, М. Бек провадила вміло, тактовно, речево. Я спостерігала, скільки поваги і внутрішнього захоплення нею виявлялось у поведінці міських мужів.

В Дітройті пережила я успіх засідання. І коли спускалася ліфтом до вихідних дверей, переді мною недавня величня предсідниця засідання усміхалася ласкавою сестриною усмішкою.

Пані Маруся Бек має на своєму конті і заслуги в жіночій роботі. У 30-х рр. вона відзначилася організаційними здібностями у притягненні заробітчанського українського жіноцтва до громадської і культурної праці. Відомий нам усім журнал „Жіночий Світ" почала М. Бек видавати в Америці, а вже пізніше він перемандрував до Канади.

Успішно процюючи кільканадцять років на становищі президента міської ради Дітройту, М. Бек користала зі своїх високих студій права, які закінчила в Америці. Спочатку займалася практикою в державному суді для неповнолітніх, а потім постелилась нашій Марусі громадсько-політична кар'єра: була першою жінкою міської ради Дітройту, першою жінкою-президентом міської ради, першою жінкою заступницею посадника міста, а тепер радної.

Посідаючи високе становище, ніколи не забувала вона про українські справи. Кілька культурних починів здійснилися завдяки її заходам: видано платівки Української Капелі Бандуристів, уфундування постійної літературної нагороди для письменниць з власних Марусиних грошей, що спричинилося до пожвавлення української жіночої літературної творчости. Також українським мистцям М. Бек помагає матеріяльно і морально в улаштовуванні виставок.

Тепер п. Маруся Бек приїхала до Европи, на запрошення федерального уряду Західньої Німеччини, щоб запізнайомитися з економікою і індустрією німецьких міст.

Уже одне те, що наша землячка є визначним міським урядовцем найсильнішої у світі країни — Америки, сповнює наші українські серця великою радістю.

М. Бек виконує велику, щоденну, відповідальну працю. Вона є визначною громадянкою ЗДА, і визначною діячкою української громади в тій країні.

А тим часом, перед п. Марусею, подорож на Україну. Вона буде серед багатьох українських людей. Вона переживе радість і смуток, і це дасть їй наснагу для праці і осягів. Тож скажемо їй слова на дорогу: „Щасти, Боже, Дорога Марусе, в дальню дорогу їхавши!"

Д-р Денис і Марія Квітковські братимуть участь в Ротердамі у відзначенні 25-ліття смерти сл. п. полк. Євгена Коновальця

Організація Державного відродження України (ОДВУ) і Братні Організації в ЗДА делеґували д-ра Дениса Квітковського, адвоката з Дітройту і його дружину Марію Квітковську, голову Головної Управи Укр. Золотого Хреста у ЗДА, взяти в їх імені участь в урочистім відзначенні 25-ліття трагічної смерти сл. п. полковника Євгена Коновальця, що відбудеться в Ротердамі в днях 1—2 червня 1963 року.

Фундація для дослідів життя і діяльности полк. Евгена Коновальця, що влаштовує те відзначення, заповіла слідуючу програму: Студійну Конференцію з циклем доповідей про полковника, Поминальну Службу Божу, похід на місце смерти, Панахиду на могилі, святочну академію і пресову конференцію для чужинної преси, на якій ставитиметься на весь зріст українську визвольну проблему.

До участи в урочистостях Управу Фундації запросила Ієрархів Українських Церков, українські політичні установи і організації, українські наукові установи, громадські централі, комбатантські, молодечі, жіночі, професійні організації і установи з усім їхнім членством та все українське громадянство з усіх країн поселення української еміґрації.

Фундацію очолює д-р Юрій Бойко, професор Мюнхенського університету. Б. Л.

ПОДЯКА

Повернувшися з гостинного північно-американського континенту до Европи, маю приємний обов'язок зложити найсердечнішу подяку українським інституціям, Організаціям, Редакціям, Радіовисильням, численним Родинам, і окремим особам, Знайомим і Друзям в ЗДА і Канаді — за різні вияви підтримки, допомоги, ввічливости і уваги, що були для мене дуже цінними під час мого понадчотиримісячного перебування на тому терені. Це стосується однаковою мірою поїздок і всіх улаштувань, зв'язаних з моїм політичними і громадськими виступами, як також і гостинности та сердечности, виявленої мені особисто і моїй доні Оксані, і за це прошу Всіх прийняти вислови моєї глибокої вдячности і пошани.

Дарія Ребет

• **У Кобленці**, в Західній Німеччині засуджено на 15 років в'язниці Георґа Гавзера, співвинуватця в убивстві коло 70.000 жидів за останньої світової війни. 10 інших підсудних засуджено на кари від три і пів року до досмертної в'язниці. М. і. на досмертну в'язницю засуджено 61-річного Франца Штарка, якому доказано, що в трьох випадках він сам безпосередньо вбив невинних жидівських в'язнів кацету.

В оголошенні про концерт пам'яті Лисенка вміщенім в газеті „Свобода" за 15. травня 1963 року, що відбувся в Рочестері дня 18. травня через недогляд, було пропущене ім'я диригента, що мав диригувати хором на цім концерті,

пана інж. ІВАНА ЧАУСА.

КОНТАКТНИЙ КОМІТЕТ АБСОЛЬВЕНТІВ І СТУДЕНТІВ УГА-УТГІ

ділиться сумною вісткою,
що у вівторок, 14-го травня 1963 року,
несподівано помер на удар серця
абсольвент Української Господарської Академії
в Подєбрадах

ІНЖЕНЕР-АГРОНОМ

СЕВАСТІЯН СЬОМАК

народжений 20 грудня 1885 р. в ст. Пашківській на Кубані.
Похований 16-го травня 1963 р. на цвинтарі Elmwood — православна дільниця — в м. Hammond, Indiana.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність
наш найдорожчий

МУЖ, БАТЬКО, ДІДУСЬ, БРАТ

бл. п. Іван ДУЖАНСЬКИЙ

що упокоївся в Бозі, в дні 7-го травня 1963 року
в Шикаґо, Ілл.

Серед горя і смутку по втраті Дорогої нам особи одинокою потіхою були щирі вияви любови і пошани до особи Покійного та сердечні вислови співчуття і всякого рода помочі так з кругів Його найближчих приятелів і друзів, як також широких кругів нашої Громади і її Організацій та інших співмешканців нашого міста, що взяли масову участь у церковних відправах та похороні Покійного.

Цією дорогою складаємо щиру подяку передовсім нашому Владиці, Кир Ярославові Ґабро за слова потіхи під час довгої недуги Покійного, а після смерти за відправлення Служби Божої за спокій душі в Його єпископській каплиці та участь у Заупокійній Службі Божій в Катедрі св. Николая.

Щиро дякуємо Отцеві Канцлерові монс. Володимирові Пасіці, о. монс. Стефанові Кнапові, парохові катедри св. Николая, катедральним отцям — о. Ярославові Свищукові, о. Мирославові Олешкові та о. Леонардові Корчинському, ОО. Василіянам — Вікторові Сороці (Оттава, Канада), Патрикієві Пацакові, Ієронімові Бариничеві (Дітройт, Миш.), о. ігум. Несторові Феціа та Ізидорові Когутові (Південь-Шикаґо), о. Іванові Олексіркові (Мілвокі, Віск.) — за заупокійні релігійні відправи в каплиці пп. Музиків, у катедральному Соборі св. Николая, під час похоронного походу та на цвинтарі св. Николая. Окремо ще дякуємо о. монс. С. Кнапові за зворушуючу проповідь під час Заупокійного Богослуження.

Дякуємо сенаторові ЗДА Еверттові М. Дірксенові з Ілліной та мейорові міста Шикаґо — Річардові Дейлі за відвідини тіла Покійного та вислови співчуття. Дякуємо щиро Приятелям, що несли домовину, членам 221 Відд. УНСоюзу та 55 Відділові „Провидіння" за почесний супровід домовини, молоді, зокрема членам Осередку СУМА ім. Павлушкова і місцевої Станиці Пласту за почесні відділи при домовині та під час похоронів, як також шкільній молоді Школи Українознавства Учительської Громади при Парохії св. Николая, що творила шпалір під час похоронів, членам гетьманської організації, в тому її жіночому відділові в одностроях, Визвольного Фронту та всім представникам багатьох Організацій міста Шикаґо та їх делеґаціям з прапорами і вінками.

Окремо дякуємо нашим Хорам — Катедрального Собору св. Николая під управою п. Дмитра Іванкова, мішаному хорові „Славута" під управою д-ра Ярослава Кокорудза та чоловічому хорові „Сурма" під управою п. Романа Андрушкова за прегарні співи під час панахид, у церкві та на цвинтарі.

Проф. Левові Добрянському (Вашинґтон), проф. Романові Смаль-Стоцькому (Мілвокі) та мец. Володимирові Ничаєві за сердечне прощання Покійного над могилою — жалібними промовами. Дирекції Ліґи Американців Українського Походження за зорганізування похоронів, а представникові СУМА ім. Павлушкова п. Іванові Павликові, за зразкове переведення порядкової служби під час похоронів. Панам Василеві і Богданові Музикам, власникам похоронного заведення, за дійсно гарне зарядження похоронів. Приятелям і Громадянству Шикаґо і околиць та їх Організаціям за вінки, цвіти, замовлені Служби Божі, їх молитви за Покійного, вислови співчуття та масову участь у похоронних відправах, та відпровадженні тіла на цвинтар.

Усім Вам, хай добрий Господь Бог нагородить за це сторицею!

Вічна Пам'ять Покійному!

Дружина КАТЕРИНА
Дочка ІВАННА з мужом АНТОНОМ КІТ і внуками МАРІЄЮ і ЄЛИСАВЕТОЮ
Син ІВАН БОГДАН
Брати: мґр ВАСИЛЬ з дружиною МАРІЄЮ і дітьми
ТЕОДОР з дружиною ОЛЬГОЮ і дітьми
Сестра СТЕЛЛА зам. МАЗУРКЕВИЧ з мужем ВОЛТЕРОМ
Швагер д-р МИХАЙЛО КРИВИЙ з дружиною ОЛЕНОЮ і дітьми
Ближча і дальша Родина

Шикаґо, в травні 1963 р.

Замість квітів на могилу Незабутнього
Проф. д-ра Маркіяна ТЕРЛЕЦЬКОГО
складаємо на

Осередок НТШ у Сарселі	$10.00
УВАН в Ню Йорку	$10.00

Д-р Степан і Володимира РИПЕЦЬКІ

КУПЕР З ДРУЖИНОЮ В НЮЙОРКСЬКОМУ ТЕАТРІ

Астронавт Л. Ґордон Купер і його дружина Труді, були — під час свого перебування в Ню Йорку — також на виставі музичної п'єси „Зупини світ, я хочу летіти вгору", яка йде в одному з театрів на Бродвеї.

Рутер називає ЗДА „безсердечними" в справі безробітних

Вашинґтон. — Президент спілки Автомобільні Робітники Америки Волтер П. Рутер, візнаючи в Сенатській Підкомісії Праці, назвав ЗДА „безсердечними і байдужими" в справі великого числа безробітних. Рутер твердить, що в жадній іншій країні світу, крім однієї Канади, немає такого великого відсотка безробітних, як у ЗДА. Рутер вказував на те, що у всіх промислових державах у вільному світі є менший відсоток безробітних, а в Швеції той відсоток є найменший, бо там уряд робить всі заходи в тому напрямі, щоб всі люди мали працю. Рутер пропонує скоротити число годин праці в тижні, щоб зробити місце для тих, що тепер є без праці. Він проєктує зорганізувати окрему аґенцію, яка займалася б справою робітньої сили, і яка тісно співпрацювала б із робітничими організаціями та з представниками промислу, як це вже зорганізовано в Швеції. Сенатська Підкомісія Праці, очолювана сенатором - демократом із Пенсилвенії Джозефом С. Кларком, вивчає справу робітничих сил країни у зв'язку з автоматизацією праці.

Короткі вістки

● Французький президент де Ґоль рекомендує нову зміну французької конституції, в тій точці, яка каже, що президентські звернення до парляменту мають відчитувати парляментарні речники. Де Ґоль жаліється, що він не може безпосередньо виступати на форумі парляменту, що хотів би робити у важливих державних справах.

● Дорадчий Комітет Експертів, який працює при Уряді Головного Лікаря ЗДА, аж пізно восени цього року опублікує вислід своїх студій про те, чи шкідливе є куріння для здоров'я курців. Президент відповів на пресовій конференції, що звіт цього Комітету „буде оголошений незабаром". Одночасно Крайовий Конґрес Батьків і вчителів в Маямі Біч, на Флориді, вирішив збільшити свої заходи в тому напрямі, щоб зменшити куріння нелітніх учнів в школах.